

Madem kaderimizden mükellefiz, yani neye meyil edersek ona sevk oluyorsak, neden "Kaderim buymuş!.." deniliyor? Bu yaklaşım mesuliyeti üstümüzden atmak demek değil midir?

"Cebir ve İ'tizalde birer dâne-i hakikat bulunur. Ey talib-i hakikat! Mâziye, hem musîbet; müstakbel ve mâsiyet ayrı görür şeriat. Mâziye, mesâibe nazar olur kadere. Söz olur Ceberîye. Müstakbel ve maâsi, nazar olur teklife. Söz olur İ'tizale. İ'tizal ile Cebir şurada barışırlar. Şu bâtil mezheblerde birer dâne-i hakikat mevcut, mündericidir; mahsus mahalli vardır. Bâtil olan, tâmimdir."(1)

Üstad Hazretleri burada geçmişe **Cebriye** nazarı ile bakmanın bir mahzuru olmadığını söylüyor. Aynı şekilde geleceğe de Mutezile gibi bakılabilir diyor. Yani geçmişte işlediğimiz bazı hata ve yanlışların yükünü kadere atmakta bir sakınca olmadığı gibi, geleceğin de sanki bizim tasarrufumuzda imiş gibi sebeplere sarılıp hazırlanmamızda bir zarar yoktur. Bu insana ruhen hafiflik verir ve insanı manen rahatlatır. **Gelecekte Muzetile, geçmişte Cebriye, halihazırda ise Ehl-i sünnet gibi düşünmek gerekir.**

Burada geçmişe Cebriye'ye vermek, sadece manevi sıkıntı ve ağırlıklar noktasındandır. Yoksa mesuliyet ve sorumlulukları kadere vermek manasında değildir. Yani geçmişte işlediğim bütün günah ve haramlar kaderin emriymiş, benim bir kabahatim yok demek batıl ve yanlış bir bakış açıdır. Üstad Hazretleri günahlar noktasında değil, musibetler noktasında geçmişe **Cebriye** gibi bakılabilir diyor. *"Mazide başıma gelen musibet ve sıkıntılar kaderin bir hükmüydü geldi ve geçti."* demek manen insana bir hiffet ve rahatlık bahşeder.

Üstad bu manayı şöyle ifade ediyor:

"Evet, mânen terakkî etmeyen avam içinde, kaderin câ-yı istimâli var. Fakat, o da mâziyat ve mesâibdedir ki, ye'sin ve hüznün ilâcıdır. Yoksa, maâsî ve istikbaliyatta değildir ki, sefahete ve atâlete sebep olsun."(2)

"Kaderimiz buymuş, razı olmak lazım" demenin bir rahatlama ve psikolojik bir huzur

verdiği malumdur. İnsan gayet aciz ve zayıf bir mizaca sahip olduğu için, hayatın yükünü omzunda taşımaya muktedir değildir. Bu sebeple kader onun için yükünü boşaltacağı bir gemi gibidir. Şayet insan kader gemisine yükünü atıp rahatlamaz ise, hayat onun için azaplı ve sıkıntılı olur.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Lemeat](#).

(2) bk. [a.g.e., Yirmi Altıncı Söz](#).